

El Centre de Documentació del Museu del Ferrocarril

L'any 1998, un nou equip humà es fa càrrec del Museu del Ferrocarril de Vilanova i la Geltrú. Un dels seus primers propòsits va consistir a organitzar una àrea que gestionés els diversos fons documentals que, per diverses circumstàncies, el Museu posseïa. Poc temps després, l'espai ja estava estructurat amb aquells primers fons, provinents, en la seva majoria, d'exemplars duplicats de la seu madrilenya de la Biblioteca Ferroviària de la Fundació dels Ferrocarrils Espanyols –institució de la qual el museu vilanoví depenia–, així com del Museu del Ferrocarril de Madrid Delicias. D'aquesta manera, l'any 2000 es va dur a terme la primera obertura d'una biblioteca especialitzada en temàtica ferroviària.

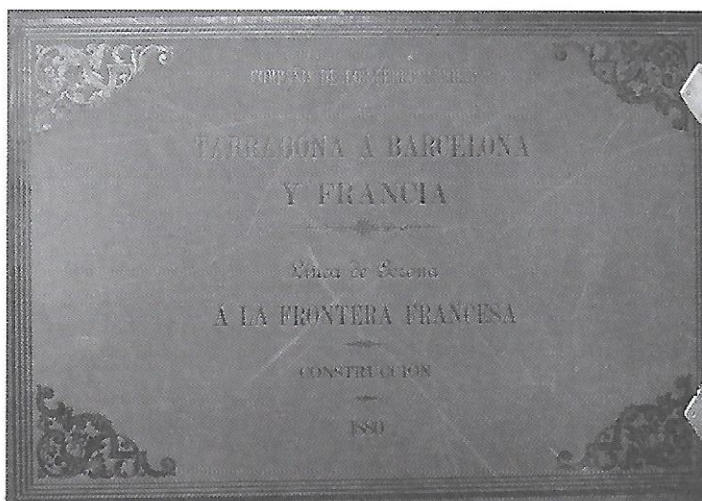
Amb tot, els fons més valuosos es van aconseguir després de la donació que va fer la unitat de negoci de Manteniment i Infraestructura de Renfe, el 2001, de l'antiga biblioteca de la direcció de la Compañía de los Ferrocarriles de Madrid a Zaragoza y a Alicante (MZA), que havia estat la companyia ferroviària privada més important al territori català fins que es van nacionalitzar totes, el 1941. Entre tots aquells fons destacaven especialment les memòries de les antigues companyies de ferrocarrils que van

construir la xarxa bàsica ferroviària catalana, així com alguns dels seus projectes de construcció de línies –especialment, els que va fer l'enginyer Eduard Maristany–, alguns àlbums fotogràfics de començaments del segle XX, divers material cartogràfic, perfils de línies, anuaris, informes diversos, etc. Per la importància documental i la gran qualitat tècnica, destacava el fons fotogràfic del Servei Elèctric de Renfe, format, aproximadament, per 7.000 fotografies en paper de 13 x 18 cm, a més dels seus corresponents clixés de bromur de plata en placa de vidre, de gran qualitat, tot en les seves caixes contenidores, degudament classificat i ordenat. A més de totes aquestes tipologies documentals, es van donar les mateixes prestatgeries que els allotjaven, així com la taula i les cadires del que va ser Consell d'Administració de la companyia MZA, tot fet amb fusta noble de principis de segle XX, de gran valor estètic i històric.

Des de llavors, es desenvolupa un procés continuat d'adquisicions, gràcies a nombroses donacions per part de col·leccionistes i associacions d'amics del ferrocarril, i a partir de la compra directa, un procés que continua en l'actualitat, especialment centrat en l'adquisició de mate-

Tren de vapor a la població de Mataró
E. Ribera, 1947. Fons Servei Elèctric

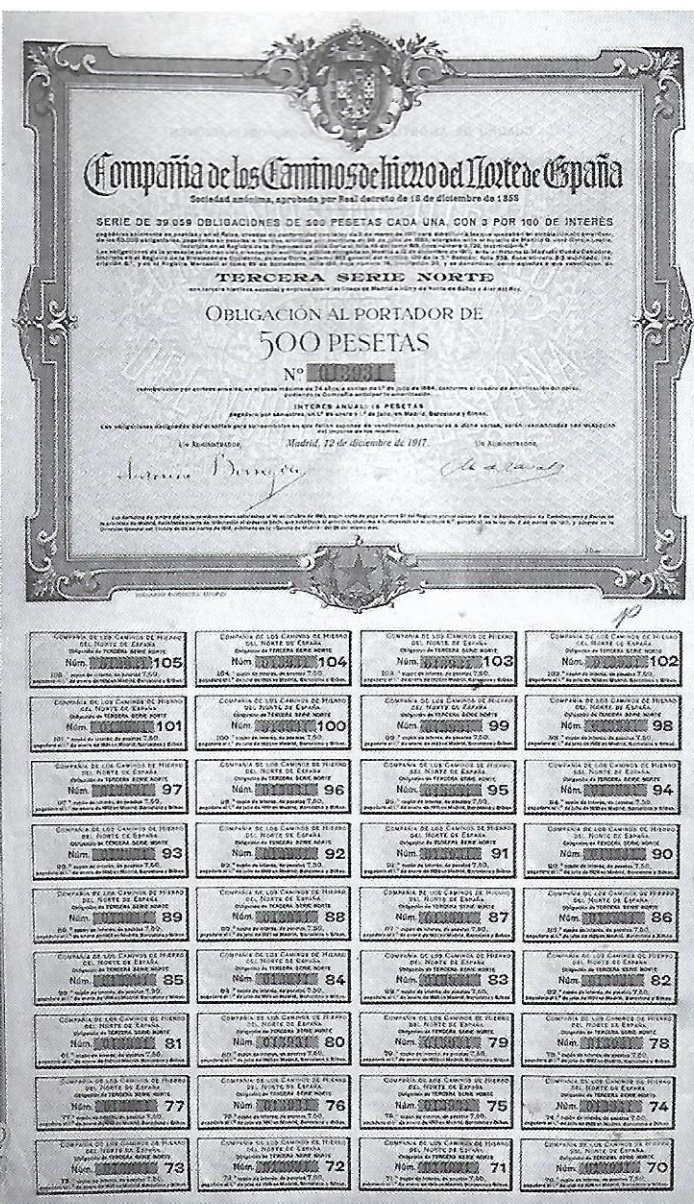

Compañía de los Ferrocarriles de Tarragona a Barcelona y Francia. Línea de Gerona a la Frontera Francesa. Construcción [álbum fotográfico], 1880.

Sala de lectura

Compañía de los Caminos de Hierro del Norte de España. Obligación. 1917.

rial referent a l'àmbit específic català, encara que sense oblidar els territoris contigus i de la resta de l'Estat.

El procés de catalogació informatitzada comença a partir del 2003, amb una primera aplicació informàtica que l'any 2007 se substituiria per una de més moderna, adequada als estàndards de descripció internacional MARC. La publicació en Web es troba, no obstant això, pendent, encara que està previst que es dugui a terme en un futur proper. D'altra banda, a partir de l'any 2004 comença el procés d'inventari, catalogació i digitalització del fons fotogràfic, després de la signatura d'un conveni amb el Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Aquest procés encara no s'ha acabat, i avui tan sols se'n pot consultar, aproximadament, la meitat del volum. Existeixen altres col·leccions gràfiques de diversa procedència, principalment adquirides a través de donacions per part de col·leccionistes diversos, un procés que continua obert i que no para de créixer.

La remodelació de l'estació de Barcelona-Sants per adequar-la a les necessitats de l'alta velocitat va provocar un moviment de personal i instal·lacions que va deixar a la llum un conjunt de plànols històrics de diverses estacions de la ciutat de Barcelona, que han passat a engrossir els fons cartogràfics. La darrera adquisició documental d'importància, però, per volum i qualitat, s'ha produït recentment, amb la donació d'aproximadament 70 plànols i divers material d'antigues companyies ferroviàries que estava dipositat a l'estació de Barcelona-França i que havia culminat el seu cicle de vida arxivístic natural. Amb els plànols es va donar, a més, un conjunt nombrós d'expedients de personal anteriors a la constitució de la Renfe que, per la seva naturalesa, són d'accés restringit, d'acord amb la normativa legal vigent. Pendent de classificació i catalogació, tot el conjunt té un gran valor històric.

L'accés a la sala de lectura i consulta és públic, en horari d'obertura del Museu, llevat dels caps de setmana. Convé, no obstant això, concertar cita prèvia, per l'escassetat de mitjans humans. Els fons bibliogràfics es disposen d'acord amb una classificació específica dissenyada per a aquesta finalitat, mentre que la consulta dels fons fotogràfics es pot fer des del PC d'aquesta sala. El centre disposa, a més, d'una hemeroteca amb les principals publicacions periòdiques que s'editen actualment, així com algunes revistes històriques de gran interès. Existeix, també, una petita col·lecció de material videogràfic que es pot visionar al terminal que hi ha a aquest efecte a la sala de lectura. A dia d'avui, després de més de deu anys de funcionament, el centre disposa, aproximadament, de 5.000 registres bibliogràfics, més de 10.000 fotografies, aproximadament 400 vídeos i un nombre significatiu de publicacions periòdiques i material d'arxiu, constituint-se en el primer centre públic català especialitzat en temàtica ferroviària. L'escassetat de recursos, tant econòmics com humans, ha impedit, no obstant això, la seva consolidació definitiva com a centre de referència, un aspecte que sembla ser que entrarà en vies de solució després de la gran remodelació de la qual està pendent el Museu, a partir de la signatura, l'any passat, d'un nou model de gestió integrat per la totalitat de les administracions públiques territorials.

RAFA SALVADOR
 Coordinador de Documentació
 Museu del Ferrocarril de Catalunya